Ч. 62. Краків, 10. липня 1940. Рік І.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten"
Krakau, Orzeszkowagasse 7. II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrasse 34 II.
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Тріюмфальний вїзд Гітлєра до Берліна

ЗАХОПЛЕНІ МАСИ НАРОДУ ВІТАЮТЬ ГІТЛЕРА. — ВДЯЧНІСТЬ БЕРЛІНА — ЦЕ ВДЯЧНІСТЬ ВЕЛИКОЇ НІМЕЧЧИНИ. — ВІЙСЬКОВІ КОМАНДАНТИ ВІТАЮТЬ ГІТЛЕРА В ІМЕНІ АРМІЇ.

В суботу 6. липня ц. р. в год. 3-ій пополудні приїхав до столиці Німеччини найбільший вояк і державний муж усіх часів, Адольф Гітлер. Це був тріюмфальний вїзд із західнього фронту до Берліна. Захоплення населення, що вітало Гітлера, виявляючи йому вдячність, було таке величаве, що досі ніколи не переживав його Берлін. Це була подяка народу цілої Великої Німеччини, подяка Тому, що спас Батьківщину та поширив її межі. Всі дзвони церков радісно гомоніли, море державних прапорів повівало на всіх будинках столиці Німеччини. Цілу дорогу від залізничого двірця до державної канцелярії вистелено цвітами. Непроглядні маси народу з одушевленням вітали тріюмфатора.

Уже в суботу зраня пронеслася по Берліні вістка, що в неділю приїздить до столиці Гітлер. Міністер пропаганди д-р Ґебельс проголосив до населення поклик про цю історичну подію. Напередодні почалися приготування до тієї памятної хвилі. В ночі почали прикрашувати тріюмфальний шлях в середині столиці. Море прапорів та ґірлянд повівало над Берліном. Залізничий двірець тонув у прапорах, цвітах та зелені. Військо допомагало прикрашувати місто так, що за кілька годин Берлін виглядав роскішно.

Вже зраня почали напливати на Вільгельмштрасе непроглядні маси народу, зокрема молоді. Настрій стотисячних мас годі описати. Горда радість пробивалася на обличчі кожного. Тут і там чути було висловй вдяки Фірерові, що впродовж 6-ох тижнів переміг Францію. Це ж нечуване в історії.

Коли ж уже зближалася година 3-та пополудні, настрій серед мас дійшов до висот напруження. Бадьорість, ожидання величезної хвилі, замаєні доми, застелені цвітами вулиці, все це створювало якусь маєстатичну тишу. Врешті адмірал Редер, ґен. Бравхіч, мін. д-р Ґебельс, заступник Гітлера Гес та інші визначні державні мужі вийшли на перон, щоб привітати канц. Гітлера. Третя година з полудня. Вершок напруження. Спеціяльний поїзд Фірера вїхав на двірець. Журналісти, фотографи, всі заворожені тією історичною хвилиною.

Гітлер вийшов із ваґону і прямує впрерше до марш. Ґерінґа. Музика грає, дзвони дзвонять. Гітлер вітається із ґенералами, міністрами, провідниками і виходить на площу перед двірцем.

Тут стотисячні маси в один голос загомоніли: »Фірер ось тут!« »Непереможний вояк вернувся зі західнього фронту!« і море рук піднеслося вгору та чути знову: »Фірер, ми дякуємо Тобі«, »Гайль, Гайль, Гайль!«

Фірер проходить перед почесною сотнею і входить до авта. Стоючи в авті, проїздить вулицями серед величезного захоплення народа, на Вільгельмштрасе, де вітає Його почесна сотня. І Гітлер входить до будинку державної канцелярії.

Оклики населення зміцніли і довжилися. Гітлер виходить з Ґерінґом на балькон і дякує населенню за овації. На бальконі стояли побіч ґенерали і міністри. Коли Гітлер покинув балькон, маси народу відспівали протианґлійського марша »Ми їдемо проти Англії«. До пізньої ночі товпилися на Вільгельмштрасе непроглядні маси народу, щоб висловити Гітлерові свою щиру радість і вдяку.

На подзвінне

Увага світа скупчується тепер не на Заході, де після замирення з Францією притишились розбурхані буруни війни, а на полудневому-сході, на Балкані, де зайснували нові важливі події у звязку з переміннами в Румунії.

Ці події дуже цікаві на загал, та найцікавіше, в них те, що вони діються ще в одного з наших »добрих сусідів«.

Тепер же коли доля покарала Польщу, коли вже на подзвінне тільки реєструється по ній гріхи, не зайвим буде згадати бодай кількома словами ще й про »приятеля« зза межі, коли трапилась нагода.

Є такі серії в історії народів, як і в життю людини, коли ведеться, або не ведеться. Румунії все досі велось. Румунія більшала, розросталась не завдяки зусиллям творчої праці чи здобуткам зброї: їй приходило все дурничкою, легко, завдяки сприятливим умовинам, зарвати при нагоді найкращий кусень здобутків тоді, як інші тільки кривавились. Почалось від царсько-турецької війни та Берлінського Конґресу 1878 р., опісля балканської війни 1912 р., коли то Румунія кинулась на обезсилену Болгарію, що винесла на собі криваві змагання з Туреччиною і зі своїм союзником Сербією, вкінці за світової війни 1918 р., коли то зручно вдалося їй так крутити, аж завдяки перемозі Антанти стільки нахапала, що й досі не може стравити усіх тих меншостей, подібно, як це було із Польщею.

Не диво, що між Польщею та Румунією була така приязнь. Їх обєднувало в першу чергу українське питання. Тут вони і доповнювалися. Підчас українських визвольних змагань Румунія була все тим, що вдаряла нам у плечі. Ми тямимо, як то Франція післала проти УГА армію Галера, як заодно польські війська підпомагала Антанта та як у плечі вдарила і Румунія перепускаючи через свою територію ґен. Желіґовського, а згодом і сама пішла наступом на Покуття аж до Дністра, щоб відтяти українським частинам, що борикались із ворогами, одиноке запілля. Бо обруч від заходу, півночі та сходу був затиснений, ще бракувало тільки румунської руки.

Та не змінилися і після визвольної війни ці »добросусідські« взаємини. Найкращий доказ, як підчас карпатської траґедії румуни не вагались видавати збігців у руки мадярів, а з окрема поляків. А вже як почалася оця війна, і як ринула филя втікачів із Польщі то румуни не забули тільки одного: проголосити, що не впустять »нікого з галичин - українців«. Це помітне і цікаве. Навіть у такій метушні, в такому нещасті — така памятливість...

От і не диво, що тепер, коли змінлива доля повернулась — хоча тішитись не полюдськи — ми не співчуваємо, бо не можемо.

Одне можемо лише побажати, а саме, щоб цей новий уряд, який прийшов на зміну, покинувши стару політику — коли не стало вже давньої Антанти та довелось шукати опертя на молодій великій потузі, не забував і про добросусідські взаємини. Таким чином були б спокутувані і давні гріхи.

Л.

Комунікат Українського Консуму в Кракові

Звертаємо увагу українців, мешканців Кракова, що від 8. липня будемо видавати нашим членам всі приділові продукти тільки на картки видані Українським Референтом при Ґенеральному Ґубернаторстві при вул. Пілсудського ч. 13. Ніхто з українців поза Українським Консумом приділових продуктів ніде не дістане.

Крамниці »Українського Консуму« містяться:

1) кольоніяльний відділ (і канцелярія) з вул. Ґродська 34.
2) молочарський відділ — Алея Словацького 60.
3) мясарський відділ — вул. Ягайлонська 6.

Відділ кольоніяльний отворений щодня від год. 9. до 12. і від 15. до 18.

Відділ молочарський розділює молоко щодня від 8. до 11., а масло і сир покищо в понеділок, середу і пятницю від 15. до 18.

Відділ мясарський отворений щодня від 8. до 14.

Управа.

Ґраф Чяно в Берліні

МІН. РІБЕНТРОП ВІТАЄ МІН. ЧЯНА НА ЗАЛІЗНИЧОМУ ДВІРЦІ. — МАНІФЕСТАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ БЕРЛІНА. — РОЗМОВА МІН. ЧЯНА З КАНЦ. ГІТЛЄРОМ У ПРИЯВІ МІН. РІБЕНТРОПА. — БЕНКЕТ У ЧЕСТЬ ГОСТЯ.

Берлін, 7. 7. У неділю 7. липня ц. р. перед полуднем приїхав до Берліна міністер закордонних справ Італії ґр. Чяно в товаристві амб. Бутті, посла Ґайсера і багатьох високих урядовців італійського міністерства закордонних справ. На залізничому двірці у Берліні привітав італійського міністра мін. Рібентроп. На двірець прибули італійський амбасадор у Берліні Альфієрі з членами амбасади, представники італійської кольонії і союзу фашистів.

Після сердечного привітання ґр. Чяно і мін. Рібентроп перейшли перед почесною сотнею. З черги ґр. Чяна приняв у замку Бельві шеф приватної канцелярії канц. Гітлера, мін. Майснер. Населення Берліна з захопленням вітало ґр. Чяна на вулицях, кудою він переїздив.

У неділю пополудні канц. Гітлер приняв ґр. Чяна у прияві мін. Рібентропа. Розмова тривала довше, приявні були італ. амбасадор у Берліні Альфієрі й німецький амбасадор у Римі фон Макензен.

Мін. Рібентроп гостив у неділю в полудні мін. Чяна бенкетом, в якому приймали участь представники державної влади, партії й армії, та особи з окруження ґр. Чяна і члени італійської амбасади.

Нема сумніву, що відвідини ґр. Чяна у Берліні, розмова з канц. Гітлером і мін. Рібентропом мають велике політичне значіння. Слід відмітити, що перед усіми вирішними подіями, що їх переводила Німеччина та Італія завсіди приходило до зустрічі визначних державних мужів цих обох імперій.

Успішні німецькі налети на Анґлію

Біля Плімавт підпалено припаси нафти. — Зістрілено 8 ворожих літаків.

БЕРЛІН, 7. 7. Начальна команда німецької армії подає, що капітан Пріен затопив своїм підводним човном 66.587 ворожого торговельного тонажу. Це найвищий дототочасний осяг проти ворога.

Німецькі літаки бомбардували в полудневій та середущій Анґлії летунські майдани, пристані, залізничі двірці і маґазини поґінних матеріялів. Припаси нафти коло Плімавт підпалено внаслідок бомбардування.

У полудневій частині Північного Моря літаки затопили ворожий підводний човен, а другий ушкоджено. В Каналі Ля Манш затоплено ворожий корабель, а два інші ушкоджено.

Бомби, що їх скинули анґлійські літаки на побережжі Бельґії, Голяндії і над північною та західною Німеччиною, не спричинили шкоди, вбиваючи лише кілька цивільних осіб. Зістрілено 8 ворожих літаків. Один німецький літак не повернувся.

Зміна закордонної політики Франції

Женева, 7. липня ц. р. Аґенція Авас подає з Віші, що французький міністер закордонних справ Бодуен виголосив до представників французької преси промову на тему дототочасної французької політики. Він підкреслив, що французька закордонна політика останіх років була в цілості підпорядкована Анґлії. Анґлія порізнила Францію з Італією, як і теж з Німеччиною та з державами середущої Европи. Франція приступила до війни з Німеччиною йдучи на шнурочку Анґлії.

З черги мін. Бордуен заявив, що з приводу нападу анґлійської фльоти в Орані на французькі кораблі, Франція рішила зірвати взаємини з тими, що мають на своїх руках кров її синів.

—о—

Бої французів з анґлійцями

ПРОТЕСТ ФРАНЦУСЬКОГО ШАРЖ Д'АФЕР У ЛЬОНДОНІ.

Стамбул, 7. липня 1940. Тут надійшли вісті, що на палестинсько - сирійському пограниччі дійшло в кількох місцях до стрілянини між анґлійськими та французькими військами.

Зі Штокгольму повідомляють, що французький шарж д'афер у Льондоні склав анґлійському урядові протест свойого уряду з приводу подій в Орані. Покищо невідомо, коли французький шарж д'афер покине Льондон.

Тайний анґлійсько-жидівський договір

Лісбона, 6. липня 1940. Льондонський кореспондент аґенції »Ворлд Пресс Юніон« подав зміст тайного договору, що його підписали 22. червня ц. р. у Льондоні анґлійський уряд і представники еґзекутиви жидівської аґенції. Тайний договір, зладжений в анґлійській та жидівській мовах, а підписали його прем. Черчіль, мін. закордонних справ льорд Галіфакс і льорд сторож королівської печатки з одного боку, та керманич Жидівської Аґенції проф. Хаїм Вайцман, керманич політичної секції сіоністичної еґзекутиви Мойше Черток і повновласник рабіна Вайса, Самуель Рубінштайн з другого боку. Замітне, що на цьому документі нема підпису міністра кольоній Мекдонелда. Цей документ має характер державного договору двох суверенів.

На вступі стверджено, що згідно з деклярацією Бальфура, яка вперше запевнила жидам національну державу в Палестині, представники анґлійського уряду й члени еґзекутиви вільної жидівської держави рішили унормувати трівко свої взаємини. Дальше сказано, що анґлійський уряд признає жидівську державу під назвою Юдея в Палестині, яка буде влучена до анґлійських домінії. Знову ж жиди, себто уряд Юдеї визнає короля Анґлії королем Юдеї.

—о—

НОВА СТОЛИЦЯ ФРАНЦУСЬКОГО УРЯДУ ВІШІ.

Французький уряд переніс свій осідок з Клермон-Феран до Віші. Віші — це прегарне місто з лікувальними живцями, куди приїзджає 200.000 літників річно. Віші остане вже мабуть остаточно столицею французького уряду.

ВОЄННЕ ЗАСІДАННЯ ІТАЛІЙСЬКОЇ РАДИ МІНІСТРІВ ПІД ПРОВОДОМ МУСОЛІНІЯ.

Рим, 7. липня 1940. Італійська рада міністрів відбула двогодинну нараду під проводом Мусолінія. Принято багато постанов, що є в тісному звязку з війною. Далі затверджено призначення марш. Ґраціяні ґубернатором Лібії. Вшановуючи память пок. марш. Бальбо, Мусоліні виголосив коротку промову.

—о—

ВСІ СПРОБИ НАСТУПУ ВІДБИТІ.

Рим, 7. липня 1940. Начальна команда італійської армії повідомляє, що в східній Африці ворог намагався наступати на укріплення в Люж Феранді, але це йому не вдалося. Також унеможливлено напад повітряної фльоти ворога на морську базу Авґуста і Палермо.

У північній Африці відбито всі спроби ворожого наступу.

Італійське летунство відбило розвідчі налети на ворожі обєкти, бомбардуючи при цьому ворожі літаки.

—о—

ВОЄННА ФЛЬОТА ФРАНЦІЇ НЕ БУДЕ РОЗБРОЄНА.

Вісбаден, 7. 7. З приводу нападу анґлійців на французьку фльоту в Орані німецька комісія перемиря повідомила французьку делеґацію, що начальна команда німецької армії рішена відкликати домагання у справі розброєння французької воєнної фльоти, по думці 8. статті договору про перемиря.

Німецька комісія видвигнула домагання, щоб негайно звільнено всіх німців із Ельзасу і Льотрінґену, які ще перебувають у французьких вязницях.

Домагання французької делеґації, щоб звільнити з полону французьких санітетів рішено взяти під увагу, якщо вони не заняті в лікарнях, у яких перебувають французькі ранені полонені вояки.

ТУРЕЦЬКА ФЛЬОТА ПЛИВЕ НА ЗАХІД.

Стамбул. Частина турецької фльоти, що від часу зайняття совітськими військами Басарабії була зосереджена в Бейкої поблизу Босфору на Чорному Морі, відплила в четвер т. є 4. ц. м. під проводом адміральського корабля »Явікс« у напрямі на захід.

До Ґалацу наспіли вістки, що всі грецькі кораблі, які 28. і 29. червня плили до Румунії, завернули знову до своїх пристаней. Упродовж тих двох днів не було на Чорному Морі ніодного торговельного корабля.

З початком липня грецькі і турецькі корабельні товариства внаслідок успокоюючих вісток із Румунії почали знову причалювати до румунських пристаней. Турецькі війська скріпили морські просмики. Численні воєнні кораблі стежать поблизу Босфору.

—о—

Homo politicus

Причини упадку Польщі

Армія у ролі поліції та місіонарів

22)

Права передруку й перекладу застережені.

Від 16-го вересня до початку листопада 1930 р. тривала перша та на найширшу міру поведена „пацифікація", з активною участю польських військових, головно кінних, частин. Військо перемашировувало здовж і впоперек Східню Галичину та поводилось супроти цивільного населення так, як не поводиться ніяка армія у ворожому краю підчас війни, — хіба, що завернемо ген аж до часів татарських наїздів. Старшина, командант військової частини, заїздив перед громадський дім, та з карткою у руці, яку дістав у повітовому старостві, викликував усіх найсвідоміших селян і селянок та всіх місцевих українських інтелігентів, не виключаючи священиків. Їх провадили до якоїсь стодоли або за село і там в нелюдський спосіб били. На панічний оклик „улани йдуть!" („татари йдуть!") цілі села втікали до лісів. Щоб тому перешкодити — вояки широким колом окружували села та всіх утікачів переловлювали і масакрували, так, що люди тижнями лежали по шпиталях або вмирали від ґанґрини, що творилась від ран. Горіли цілі села, палилися доми „Просвіти", горіли, обліті нафтою та підпалені склади українських кооперативних крамниць.

Але за тою першою „пацифікацією" пішла довга черга дальших, які спорадично вибухали в різних частинах краю, обхоплювали поодинокі повіти та околиці. Діялось це ніби то у відплату за українські терористичні акти чи саботажі, що сталися на тому терені. Згодом у деяких околицях запанував стан т. зв. хронічної пацифікації: це було головно у підгірських та пограничних околицях там, де був стаціонований і всевладно володів КОП. Та частина польської армії, яка мала стояти саме на сторожі польських державних кордонів супроти зовнішніх сусідів, займалася немов з уряду активною протименшиневою політикою, включаючи до тієї „політики" й найважчі фізичні побої. Режім КОП-а полягав м. ін. на тім, що в деяких пограничних повітах (напр. Долина), керманичі українських кооперативних крамниць мусіли виказуватись перед місцевими командантами відділів КОП-а, що спроваджують крам виключно тільки з польських крамниць, бо в противному випадку військо крам нищило. Нічого не помагали відклики до адміністраційно-цивільних властей та люди швидко занехали їх, бо фактичну владу у широчезній прикордонній смузі довкола Польщі виконував фактично КОП і староста тільки тоді мав якийсь голос, коли — не оглядаючись на конституцію, закони чи зобовязання варшавського уряду — переліцитовувався з військовими чинниками у переслідуванні меншин.

За прикладом міністра військових справ ішли інші ґенерали й команданти. Командант львівського корпусу ґен. Токаржевський основав „Секретаріят Порозуміння Польських Суспільних Орґанізацій" (СППОС), який фактично став другою та вирішною владою на терені трьох східньо-галицьких воєвідств, владою, що не підлягала воєводі, тільки йому, ґенералові в активній службі та його старшинському корпусові. Адютант того ґенерала, майор Домонь, став „спецом" від меншиневих справ та виголошував у Варшаві прилюдні відчити на меншиневі теми, де іґнорація предмету суперничила з ненавистю до меншин. Дійшло до того, що в часі великих хліборобських страйків та заворушень, що ними кермувало „Стронніцтво Людове", ґен. Токаржевський, щоб відвернути увагу польського громадянства від отих неприємних внутрішньо-польських справ, розкидав з військових літаків летючки за своїм підписом до поляків, щоб вони не спускали з очей „спільного ворога" — українців! (Було це в липні 1936 р.). Львівські військові чинники фінансували протиукраїнську ґазетку „Поляк-Греко-Католік", перенесену з Кракова, де вже видно високо джерело надхнення, — спеціяльно на те, щоб паплюжити єрархію греко-католицької Церкви та вести кампанію за призначення польських єпископів для вигаданих поляків греко-католицького віроісповідання. З інспірації військових кол посол Войцеховський виступив зі своєю голосною промовою у соймі проти митрополита Шептицького, в перфідно-брехливий спосіб перекручуючи становище митрополита до т. зв. йорданської справи. Ґен. Токаржевський, покликуючись на звичай з австрійських часів, коли то австрійська почесна чета брала участь у святі Йордану на львівському Ринку, запропонував св. Юрові, щоб обєднати прилюдне йорданське свято для цивільних і військових, але одночасно поставив цілу низку вимог, м. ін., що військова музика гратиме польський державний гимн і т. д. Митрополит, маючи на увазі всю атмосферу, що панувала тоді саме у звязку з протиукраїнською акцією війська та СППОС-у, лякався, що така несвоєчасна маніфестація „братерства" може довести до кривавої драми, яку можуть викликати провокатори, — і тому делікатно відмовився. До того ще й треба додати нетакт ґенерала, який не вважав за можливе потрудитись сперщу самому до митрополита та безпосередньо переконатись про його погляд, лише делеґував польського військового капеляна, який мав уже списаний готовий ввесь церемоніял! Пізніша поведінка польської вулиці у цій справі, підбехтаної проурядовою та ендецькою пресою, доказала, що річ ішла справді про те, щоб дати вимріяне поле діяльности провокаторам, які були б перетворили церковне свято у страхітливу криваву масакру українських вірних. Що можна було сподіватися по „делікатности" львівських військових чинників, коли вони улаштували напр. у 1937-му р. на військовому грищі на Цитаделі у Львові „баталістичне видовище" — інсценізацію ненависного для всіх українців „Огнем і Мечем" Сенкевіча, з „малоруским веселем" та Заґлобою у ролі героя! Величезні афіші сповіщали про це все населення та ображували почування співгромадян-українців. У львівському СППОС-і та львівському ДОК VI зродилася теж думка відібрати українцям єдиний їх спортовий майдан у Львові, прегарну площу „Сокола-Батька", величиною 11 моргів, яку 30 літ викуплював увесь нарід збірковими даткам; воно сталося під притокою „вивласнення на військові цілі".

Таксамо діялось по інших осередках державно-адміністраційного та українського життя. У Тернополі володів фактично не воєвода (воєводою був там, зрештою, Малїцький, старий ендек-українофоб), лише дивізіонер полк. Пашкевич, колишній командант школи підхорунжих у Варшаві, який активно боровся проти Пілсудського підчас травневого перевороту у 1926 р. Він зосередив у своїх руках всю протиукраїнську акцію на терені тернопільського воєвідства та особисто відгрожувався всім тим полякам, які поручали толерантнішу політику супроти українців. У Перемишлі та сама місія спочивала в руках ґен. Ворчкевіча та полк. Мйодонського. Той останній, військовий капелян, стояв на чолі „Звйонзку Шляхти Заґродовей", орґанізації, яка роками вела за державні гроші деморалізаційну роботу серед збіднілих українських селян, нащадків княжих дружинників та бояр. Та акція викликала стільки нездорового ферменту й таке озлоблення серед українських селян, що на останній зїзд управи тієї організації поїхав до Перемишля воєвода Білик зі Львова, щоб вплинути на тамошні військові чинники, щоб вони надто яскраво не провокували українців, бо це небезпечно... Знову на всій Волині й Холмщині військові чинники зосередили в своїх руках акцію... „навертання" православних селян на римо-католицизм. Окремі села діставали просто ультимат: до стількох і стількох днів таке то й таке число православних має перейти на римо-католицизм, в противному випадку село буде „спацифіковане". Таку траґедію пережило м. ін. село Гриньки на Волині: події у тому селі на тлі „місійної акції" війська відбилися голосним відгомоном у соймі, ба навіть орґан оо. езуїтів „Оріенс" уважав за доцільне виступити проти таких небувалих і ніким непрошених „місіонарів". Всією тією акцією, як також акцією відбирання православним та нищення православних церков, займався ґен. Сморавінський, корпусний командант із Люблина. Військо активно помагало поліції руйнувати церкви!

Так було на сході і південному сході, знову на заході, на протинімецькому відтинку, діяв ославлений „Звйонзек Заходні", який разом зі „Звйонзком Повстанцув Сльонзких" Ґражинського був орґанізацією напів військовою.

Які ж почування могли мати до польської армії міліони українців і німців, коли на сам вид військових однострої̈в паніка огортала населення, — коли військовий однострій ставав символом ненависти до неполяків?! Що вартні були всі оклики й декламації про „скріплювання оборонної

До Українських Книгарень і П. Т. Гуртових Відборців часописей і книжок „Українського Видавництва".

З огляду на те, що до нині не одержали ми від всіх книгарень і гуртових відборців підписаних умов в яких устійнено умовини нашої співпраці і розрахунків і тому, що деякі книгарні і відборці залягають з більшими вплатами, повідомляємо, що якщо до дня 20. липня не дістанемо підписаних умов і рахунків, будемо змушені здержати висилку часописей.

Дотепер не зважаючи на те, що деякі відборці не вивязувалися зі своїх зобовязань, ми висилали їм дальше часопис, щоб не позбавляти Громадянство українського друкованого слова.

Кредитів ми не можемо давати, бо нам їх ніхто не уділяє.

Якщо не одержимо в вище означеному речинці покриття рахунків, здержимо висилку часописів, а відповідальність за відсутність в дотичній місцевості часописів складаємо на тих відборців, які не почуваються до купецького і громадянського обовязку вивязуватися зі своїх зобовязань.

Дирекція
»УКРАЇНСЬКОГО ВИДАВНИЦТВА«
в Кракові.

сили держави", коли одночасно у практиці акція йшла у двох рівнобіжних напрямках: 1) розкладати армію, її старшинський корпус та низові ряди втягуванням їх в активну внутрішньо-польську та протименшинну політику, і 2) насторожувати вороже до армії всі непольські меншини у Польщі.

Ціла армія була в Польщі розполітикована. Беручи собі приклад з пок. Пілсудського — марш. Ридз Сміґли також застерігався, щоб армія політикувала. І також з тим самим успіхом. 24 травня 1936 року Ридз Сміґли заявив на зїзді леґіоністів буквально: „коли треба буде вести політику — я сам її вестиму". І справді, займався цілий час не військом, а політикою, щораз більше компромітуючись в очах власного громадянства і всього закордону та доводячи державу до повного хаосу. Ми вже згадували, як то він від невдачного кокетування людовців (маніфестація у Новосільцях) перекинувся до такого самого невдачного кокетування ендеків (участь у бенкеті „Арконії" у Варшаві), після того конферував із молоденьким проводирем „оенерівців" (польської „народово-радикальної" молоді) Пясецьким, не маючи стільки авторитету, щоб не то приєднати для режиму ті ґрупи, але бодай вплинути на них, щоб методи внутрішньо-польської боротьби не доводили держави до македонських відносин. Врешті ніхто інший, тільки Ридз Сміґли, найвищий військовий достойник, покликав на становище орґанізатора нової політичної партії „Обуз Зєдночення Народовеґо" спершу полк. Коца, потім ґен. Скварчинського, відкликаного для цієї місії просто з виленського корпусу. Знаємо вже, якою компромітацією покінчилася дилетантська політична діяльність усіх тих військовиків, обтяжуючи моральну ґіпотеку всієї польської армії.

Політикував маршал армії Ридз, політикував міністр військових справ Каспшицький і його перший заступник, завзятий шовініст ґен. Глуховський, політикували старшини з військового міністерства та головного штабу, як полк. Садовський, який виголошував прилюдні відчити протименшиневого характеру, або інший полковник, шеф вивінування армії (призвіще вилетіло з памяти), один із лихих духів Ридза, що завжди підюджував його до війни з Німеччиною. Протекціонізм та погоня за карієрою, що обхопила ряди леґіоністів, включно до особи Ридза з його вождівськими амбіціями без ніяких даних, — міжпартійна польська боротьба з участю військових кол та активна участь військовиків у протименшиневій нагінці, — все воно мусіло внести в ряди старшинського корпусу фермент. Дійшло до того, що старшини на високих військових становищах виступали з армії виключно на те, щоб мати вільну руку та вести боротьбу з режімом (напр. полк. Ґжендзельський з 36. п. п. у Варшаві, який оснував власний часопис „Чарно на бялем"). Таксамо, як теорія „усполечнення" державного службового стану затерла різниці поміж польським державним службовиком у ріжнонаціональній польській державі та польським партійником націоналістом і відібрала у практиці всьому державному апаратові характер надрядного чинника, — таксамо політиканство у польській армії та елітарна теорія, що з леґіоністів робила упривілеєну верству, довела у практиці до переплутання понять: політика, армія і поліція. Ніщо дивного, що розполітиковані старшини разом із польською вулицею, разом із всією вуличною пресою, *перли до війни, не знаючи, що таке сучасна війна.*

Великі втрати анґлійської фльоти

Головна кватира Фірера. Начальна команда німецької армії повідомляє, що в останніх днях Анґлія мала великі втрати на морі та в повітрі. Німецьке підводне судно під проводом капітана Лібе вспіло затопити 34.000 ворожого тонажу. Це підводне судно затопило досі 85.000 тон місткости ворожих торговельних кораблів. Два інші підводні судна затопили 55.000 ворожого тонажу, в тому 5 кораблів.

В ночі 4. липня бомбардувало німецьке летунство в Анґлії летунські майдани, промислові обєкти, парки повзів, тощо.

Німецька стежна фльотиля знищила біля берегів Норвегії вороже підводне судно.

Анґлійські літаки кружляли над Голяндією, Бельгією і Північною Францією. — Важніших військових обєктів не атаковано. Зістрілено 6 ворожих літаків, два німецькі літаки не вернулися.

—о—

Французькі літаки бомбардували Ґібралтар

Мадрид. У пятницю рано, в 6-ій годині, французькі літаки бомбардували анґлійську твердиню Ґібральтар. Ця вістка наспіла до Мадриду з Альжиру. Анґлійська протилетунська оборона почала бій з французькими літаками, але покищо не має подробиць про його вислід.

Французькі літаки бомбардували Ґібральтар з пімсти за брутальний напад анґлійської морської фльоти на французькі кораблі в Орані.

—о—

Нові успіхи італійців

БОМБАРДУВАННЯ МАЛЬТИ Й АЛЕКСАНДРІЇ. — ДОБУТТЯ КАССАЛІ І ҐАЛЯБАТУ.

Команда італійської армії подає, що одна ескадра літаків не зважаючи на несприятливу погоду та сильну ворожу оборону, заатакувала летунський майдан на Мальті. Ушкоджено 8 ворожих літаків. — Усі італійські літаки вернулися цілі на свої бази.

Інша летунська формація бомбардувала анґлійські кораблі в Александрійській пристані та багато з них поцілила. Зістрілено один ворожий літак.

На кордоні Киренайки дійшло до сутички з ворогом. Перемогли італійці. Зістрілено 4 моторовий анґлійський літак.

У Східній Африці відбили італійські війська наступ ворога та зайняли позицію біля Ґалябат на терені анґлійсько-египетського Судану. Там теж бомбардовано ворожі позиції.

Італійські війська після бою зайняли Кассалю і Ґалябат, що викликало велике вдовілля серед італійців.

Самоволя анґлійців у Єгипті

Каїро. Анґлійці відмовилися відкликати з Каїро військо та приголосити його отвертим містом. Тому то військовий ґубернатор Каїра вирішив, що у випадку конечности виселить цивільне населення з міста. В тій цілі поділено Каїро на чотири смуги. В першу чергу виселять населення із тих дільниць, де є військові касарні. Це зарядження викликало зрозуміле негодування серед місцевого населення.

Рим у війні

(Від нашого кореспондента)

Рим, 15 червня 1940.

Упадок Парижа, це велитенський успіх Німеччини: і мілітарний і політичний. Памятайте, що не так давно анґлійці кричали, що їх кордони находяться на... Райні. І наслідки тих осягів Німеччини дадуться відчути небаром.

Я не стану писати про ґльобальне значіння цієї історичної перемоги 14 червня 1940 р.: зайняття Парижа. Ну — і Версаю! Того Версаю, де 17 червня 1919 року в сліпій ненависти шматовано схід Европи: розбивано німецьку потугу, шкаматовано живе тіло нашої батьківщини і то саме тоді, коли наша армія у своїй контрофензиві проти польської армії сягала уже вдруге брам Львова. І саме в ці неславні 21-ші роковини Версаю — він паде в руки Німеччини! Історія, як бачимо, вміє поглузувати!..

Скромнішу, покищо, вибіраю тему: про настрій воєнного Риму. Коротко, тільки декількими рисками. Не пора розводитись сьогодні широко. Від першого мого слова про це скажу: римляни з незвичайним зацікавленням слідкують за ходом воєнних подій. Слідкують із усердною увагою за воєнними комунікатами італійської армії, що — згідно з тактикою маршала Петра Бадолія, якої він і в етіопській війні тримався, — є дуже скупі, недомовні, щоб непотрібно не викривати широко своїх стратеґічних рухів. Вуличні ґазетні горлачі викрикують подвиги німецької армії. І, при цій нагоді, на кожному кроці почуєте оте вигідне: „Надіймось, що ці — себто німці! — швидко скінчать війну!"

Італійському населенню, що не знає сучасної війни, не дуже легко привикнути до нічної темені, до летунських трівог у ночі, коли треба сходити до сховів. Усе це нове йому: хоч своєю формою, усі ці „невигоди" в порівнанні з тими, що ми їх перебули, чи перебуваємо, що інші народи їх зазнали, чи й зазнають, — це бодай досі чиста іграшка. И не дивуйтесь цьому. У своїй масі італійське населення — крім частинки північно-східньої Італії у 1915/18 роках — не знає, що таке оті страхіття війни вже від сімдесяти, а то й більше років. І італійці такі несвідомі небезпек цієї війни, що й ті затемнення — дуже милі на око: сині світла! — не так суворо дисциплінні, як це ми бачили в Німеччині. Ні додержуються римляни всіх приписів підчас трівог. Вони все беруть на весело: молодики на вулицях ніччю жартуючи, блискають лямпками, або наслухують чи мовляв не їдуть ворожі літаки. І такі інші „жарти". Правда, що на ці всі явища адміністраційна влада Риму сипнула гострими карами. Так, що це втихомирить буйність римлянина.

Ночі стали тихі: такі тихі, що чуєте, як зорі хлюпочуться у бризках розкішних фонтан. По городах, серед зелені, квітів не чуєте вже тих судорожно-підскочиних тонів джезу і не шуркають ноги танцюристів. Зате в місячні вечорі і ночі чуєте і бачите мовчанку — о! ті мовчанки! — закоханих пар, які радіють, що врешті прийшла темінь, бо в них же й так серця полумям палають.

А день — нормальне життя: гомін, рух, суетня. Вулиці залиті сонцем і народом. Дехто й про війну голосно говорить; та більше про справи буденно життеві. Усі пишні широкі виставові вікна крамниць, маґазинів текстильних і всяких інших, за якими, вікнами, бачите чепурвість, естетичний смак і багацтво, — усі ці вікна опоясані паперовими биндами: забезпека перед спадом бомб — у це поважно ніхто не вірить! — то щоб шиба не луснула. І в цьому римлянин теж показав своє обличчя: усі ці виставові вікна пишаються усякими естетично проведеними геометричними лініями. Помисли цих ліній — які самі захочете — виведені різнотонними паперовими стрічками. І все має свою гармонію. Взагалі, в італійця, зокрема римлянина, в усьому мусить бути гармонія. Цю мелодію ліній, тонів, цілих груп, у Римі побачите на кожному кроці: від часів Тарквініїв — по сьогодні.

Якогось ентузіязму, захоплення війною — цього тут не видно. Прийшли зовсім нові часи в Европі, коли війни не беруть за весілля, а тільки знають одно: що це суворий, сильний і невблаганий момент, коли при глибокій і поважній наставі духа нації треба перемогти противника. І Рим, як брати з воєнного боку, прибрав вираз поважний, супокійний, суворий, мовчаливий.

М. Тибрський.

З голосів преси.

Швайцарія на нових рейках

Під цікавим наголовком »Змінене сусідство« приносить »Франкфуртер Цайтунґ« з 3. липня ц. р. власну кореспонденцію з Ціріху, з якої довідуємось про переоцінку всіх вартостей, яка прийшла у Швайцарії після ліквідації французького фронту. Про потребу перевести ту переоцінку з уваги на цілком нову ситуацію, що повстала в Европі, зокрема довкола всіх границь Швайцарії, повідомив швайцарців швайцарський уряд (Союзна Швайцарська Рада) проклямацією у трьох мовах (французькій, німецькій та італійській). У чому полягає та нова ситуація?

»Союзна Рада, як відповідальний краєвий уряд, хоч і дивиться у далеку будучність, проте мусить в першу чергу брати під увагу розвязку актуальних проблем. І хоч ці проблеми мають здебільша господарський, фінансовий та соціяльний характер, проте воно не зменшує їхньої ваги та не заперечує їхньої політичної підвалини. Так напр. з години на годину витворилась ситуація, яка сама собою повинна б радувати ввесь нарід, а проте спричинює урядові поважні клопоти: загальна демобілізація. На людський розум, з замиренням на західньому фронті відпали причини, задля яких Швайцарія вважала конечним покликати під зброю усіх мужчин у військовому віці, і Союзна Рада вже видала розпорядженя, щоб змобілізованих частинно розпустити додому. Але ця демобілізація, як виходить із згаданої проклямації, при основно змінених господарських відносинах ставить руба дуже прикрі питання. Вже за нормальних відносин відкликання пів міліона робучих сил викликало б у господарському процесі надзвичайні трудноші. Ті трудноші в даному випадку тим більші, що швайцарське господарське життя було заскочене розвитком воєнних дій не менше, ніж військовий провід західних великодержав. Швайцарія стала, так мовити, за одну ніч ізольованим островом, без ніякого власного виходу до ніякої іншої держави, ніж до держав осі. Ввіз і вивіз, якщо тепер взагалі можливий, провадить виключно через землі, що стоять під італійською та німецькою контролею. До того важливого моменту долучується ще інший, може ще важливіший, а саме, що швайцарський промисл у своїй переважній частині був у моменті зачинювання експортових воріт наставлений найбільш на — виконування замовлених перетворів для західних держав...«

Тому, що нема вже відборця на замовлені товари, велика частина швайцарського промислу раптом опинилася без клієнта. Це сталося так раптовно, що в деяких галузях промислу власники заповіли редукцію робітників: куди ж мають дітися ще й сотні тисяч демобілізованих?! Єдиний і щасливий для Швайцарії вихід з ситуації: на лоб - на - шию переорієнтовуватися виключно лише на держави осі, як на единого свого і консумента і доставця. Тут автор звертає увагу на велику квалітативну вартість швайцарського промислу, який через те знайде у Німеччині та Італії радого переємника. Поважними шансами швайцарської господарки є теж два елементи: 1) великі власні фінансові ресурси, які дозволили Союзній Раді заповісти, що вона „за всяку ціну'' буде дбати за працю для здемобілізованих, і 2) невикористані ще можливості внутрішньої господарки, напр. водної енерґії, розбудови шляхів і будинків та т. п. Союзна Рада заявила слушно, що „події пливуть швидко, і тому треба пристосуватися до їхнього ритму". Автор вірить, що Швайцарія — без огляду на те, як виглядатиме будуча політична структура Европи — тепер вийде зі своєї трудної ситуації, переорієнтовуючи себе згідно з новою ситуацією — виключно на держави осі.

—o—

Кілька міліярдів дефіциту

У »Берлінер Берзен-Цайтунґ« з 2-го липня ц. р. знаходимо у передовій статті п. н. »Закордонно-політичні записки« цікаві інформації про господарську кризу у Сполучених Державах Північної Америки. З тієї статті виходить ясно, що Сполучені Держави не тільки не роблять на цій війні великих інтересів, але що — навпаки — европейська війна дошкульно відбивається на американській господарці, тимбільше, що у безпосередньому звязку з тією війною стоїть гарячкове американське зброєння, яке коштує шалені гроші.

»Уряд Сполучених Держав замкнув свій останній фінансовий рік недобором 3.7 міліярдів долярів, найбільшим, що його знають мирові часи тієї держави, та рахується із щонайменше таким самим недобором на найближчий рік, який проте мабуть викаже більш ніж подвійні втрати. Одночасно він уважає, що мусить наложити на широкі верстви народу тягар фінансування величезної зброєневої програми, і то головно у формі посередніх податків при зужиткованні предметів першої потреби. Зокрема будуть наложені вищі податки на такі речі, як: пиво, горівка, тютюн, бензина, радієві апарати та авта. Крім того $2^1/_2$ міліонів працюючих, які досі були звільнені від дохідового податку, будуть тепер платити його, при нормі 10 відс. додатку до податку від нормального заробітку. Таким робом населення Сполучених Держав пригадає собі на своєму гаманці про змінені політичні відносини у світі. Якщо йде про тягарі, що випливають з почуття природної та оправданої потреби забезпеки краю, то люди принесуть радо ті грошеві жертви. Але коли вони є наслідком закордонної політики, яка без потреби збільшує напруження між Сполученими Державами та іншими континентами або й викликує штучно конфлікти, зокрема коли йде про фінансові наслідки безпосередньої та посередньої підтримки фірм »Анґлія і Франція«, що знаходяться у стані ліквідації, — то зрозуміння для такої акції буде у людей менше. Бо з одного боку самі Сполучені Держави мають пильніші та справедливіші потреби у соціяльній та господарській ділянці, з другого боку американський податник пригадує собі з огірченням, що він має ще сьогодні платити довги, що їх зробили алянти за світової війни і не звернули їх... Американський податник обраховує ті тодішні американські кредити, що коли б вернулися, то він міг би платити на 10% менше податку...«

Автор вказує теж на зріст огірчення серед громадян Сполучених Держав, які дивилися, як Анґлія не лиш перед війною, але вже й підчас війни давала політичні позички, щоб зліплювати союзи, які потім розлетілися: не за свої, а за американські гроші, що їх ніколи вже американські власники більше не побачили.

—o—

Сіють неспокій у південній Америці

У тих самих »Закордонно - політичних записках« »Берлінер-Берзен Цайтунґ« читаємо про теперішню політику пресових потентатів у Сполучених Державах, яка змагає до того, щоб сіяти страх серед південно - американських держав з приводу здогадної небезпеки, яка грозить тим державам від Німеччини та — з черги — небезпеки, яка може повстати для Сполучених Держав, коли б німці заволоділи південною Америкою.

»Деякі пресові орґани Сполучених Держав, на чолі з »Ню Йорк Таймсом«, дальше вмішуються до внутрішніх відносин іберійсько-американських країв — під притокою »5-ої кольони«. Недавно переловили та здемаскували їх на такій підступній роботі в Уруґваю, тепер справоздавці »Ню Йорк Таймсу« кинулися на Бразилію. Щоб не наразитися на те, що їх приловлять на свіжому вчинку та викажуть відразу їх брехні на місцевому ґрунті, вони заколочують спокій Бразилії зі столиці Арґентини, з Буенос Айрес. Не менше ні більше, тільки здобуття Бразилії зсередини леґендарною »5-ою кольоною« та ззовні блискавковою господарською війною, яку підтримувала б німецька воєнна фльота, — ось що заповідає забріханість, яка не має ніяких гамульців. Німецьких громадян у Бразилії, що їх льояльність та діловитість знають у Бразилії і цінять, піддає та пропаґандивна забріханість у підозріння, щоб попсувати добрі взаємини між Німеччиною та Бразилією. Можемо залишити самій Бразилії оборону перед тією кампанією. Що там уже пізналися на тій наґінці, це виходить з учорашньої промови през. Варґаса. Названа північно-

американська ґазета починає бути щораз більше правдивою язвою у південно-американських державах. Минулого року мексиканський уряд мусів видалити кореспондента »Ню-Йорк Таймсу« через фальшиві та тенденційні кореспонденції у справі вивласнення нафтових підприємств. Той сам уряд мусів недавно наказати слідство проти представника того самого часопису за відомості про здогадну пяту кольону та недалекі заворушення у Мексику. В Уругваю засудили їх судово у подібній справі. Тепер зловживають гостинністю Арґентини, щоби звідтіля працювати проти запріязненої сусідньої Бразилії. На добрій славі, на правді і на обєктивному інформуванні світа совісною інформаційною службою -- не залежить, видно, цій ґазеті, таксамо, як не залежить на цьому деяким американським пресовим агенціям...«

У дальшому німецький часопис дуже гостро виступає проти тієї частини американської преси, яка воліє сензаційні брехні від спокійної правди. Автор статті пригадує, що в минулому році навіть сам міністр внутрішніх справ Сполучених Держав Айкес різко осудив той напрямок американської преси, який загирює її добре імя та минається зі святою місією преси взагалі.

З українського життя

ЦІКАВА ВИСТАВА В МУЗЕЮ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ В ПРАЗІ.

З нагоди пятнадцятиліття уладжує „Музей Визвольної Боротьби України" в Празі низку вистав у своїй репрезентаційній салі в будинку Музею при вул. Горимірова 6. Досі відбулися дві такі вистави: вистава преси молоді та вистава українських календарів, у неділю 23. червня відкрито вже третю з черги виставу українських публікацій в Азії.

Ця вистава — один із оригінальних задумів Музею заслуговує на окрему увагу. Більшість її творять азійсько-українські періодики й преса, починаючи з року 1917. Історик української преси має гарний матеріял: ось „Хвиля України" з 1917 р. з Хабаровська, там „Український Голос" із Олеська, (із цікавими поясненнями як читати українські букви тим, що знають по московськи — зараз таки під наголовком!), тут знову „Засів", „Ранок" (1918), „Мэнівець", „Нова Україна", „Щире Слово" аж до сьогочасних: „Далекий Схід" із Зеленого Клина. Окремо находиться московська преса з додатком „Украинская Жизнь" для українців; тут згадати треба такі наголовки: „Гун-Бао" та „Копейка" Крім преси заступлені інші періодики та збірники, як нпр. „Молодий Українець", „Далекосхідній Націоналіст" і ін., календарі (цікавий нпр. цей із 1921 р.), стінні календарі, а далі: Постанови Зїздів еміґрантів та статути їхніх організацій (нпр. „Устав украинскаго клуба" в Благовіщенську, в Харбіні й ін., „Статут Владивостоцької Української Громади", „Статут т-ва Просвіта" і ін.).

Око спиняється довше на українській деклярації до народів світу по українськи, французьки, англійськи, та московськи. Її видав у 1918 р. четвертий далекосхідній український зїзд у 1918 р. І т. д. І т. д. Можна б іще вичисляти нпр. цікаву посвідку укр. організації на Далекому Сході, японські публікації про Україну, афіші, мапи й т. п. Все те говорить про оригінальність задуму та дбайливе переведення його в життя. Дирекції та співробітникам Музею Визвольної Боротьби України в особах проф. Антоновича, проф. Наріжного та д-ра С. Сіропольса належить велике признання й подяка за труд із боку українського громадянства, що його великий обовязок підтримати саме тепер морально й матеріяльно велику культурну працю Музею в Празі - Нусле, при вул. Горимірова ч. 6.

—о—

ОБЛАСНИЙ МУЗЕЙ У ПЕРЕМИШЛІ.

Заходами Жіночої Секції Українського Національного Комітету відбувся у Нім. Перемишлі 25. червня ц. р. вечір, присвячений музейництву. Вечір започаткував організатор місцевого музею о. Юрій Кміт і зясував широко, які ділянки повинен обіймати обласний музей, щоб зберегти сліди старовини в даній місцевості. Опісля перейшов до надбань місцевого обласного музею. І так в околиці Перемишля є ще багато старих церков, що мають усяку старовину, як образи, різьби, книги, ризи. Багато цінного вспів музей уже придбати за пів року свого істнування. Але треба більше зацікавлення свого громадянства до тих справ, щоб ці збірки пожвавити. Другим референтом був інж. Юрій Крохмалюк, що говорив про збирання памяток старовини. Збирання, це замилування, що спонукує людей шукати річей якогось напрямку, в даному випадку старовини. Це цікавість до минулого, шукання звязку з предками, творення традиції. І чим більше державнотворчих прикмет має нація, тим міцніша в ній традиція, більше дбає про свою старовину. Культурні народи мають цілі кадри збирачів, що їх збірки опісля переходять на власність загалу. У нас збирання памяток зовсім нове, хоча на Придніпрянщині вже має деяку традицію. Далі референт оповів декілька пригод із своєї практики збирання експонатів. Аж дивно, в якій поневірці находяться часто цінні предмети нашої старовини і як мало її вміємо цінити. А ці знахідки помогли б розяснити неодно полутане історичне питання або просто освідомити чужинців про наші давні державницькі змагання. Наприкінці огранули приявні деякі предмети із музейних збірок: рукописні євангелія, зразки вишивок та старовинні карти до гри.

—о—

ПРАЦЯ В СЕЛІ БОЗОК.

До відроджених сіл на Холмщині належить і село Бозок, віддалене 18 км. від Холму на захід.. Це чисто українське село з дуже малим відсотком поляків, які живуть на кольоніях, приналежних до Бозка. В селі є гарна церква, яку поляки не вспіли знищити. Горнуться до цієї церкви і довколичні села, в яких поруйновано, або зовсім нема церков. Є тут теж гарна 7-клясова школа, де місцева і довколична дітвора вчиться рідньої мови та історії. Третій зчерги будинок, що його має село, це »кооперативний дім«, збудований жертвами та працею місцевих людей. Його поляки перемінили на »дом людови«, але тепер, по розвалі »моцарства« пишається на ньому знову український напис і приміщується тут споживча крамниця кооп. »Взаїмна поміч«, що належить до О.С.У.К. в Холмі (раніше до »Сполем«), та театральна саля. Крім працьовитих людей є теж і »темні сили«, що перешкаджають часто українській праці в селі. Вони то поширюють різні »політичні« сплетні про »моцарство« та про долю Холмщини. І, на жаль, затуркані наші селяни, які до нині живуть ще у психозі недавнього минулого, дуже часто вірять в ці сплетні і припинюють гін до праці. Ось недавно перед святом передачі холмського собору »темні сили« поширювали »поголоски«, щоб люди не йшли на це свято, бо — мовляв — німці всіх вивозять на роботи до Німеччини. І дійсно більшість селян, а головно молодь злякалася і не пішла до Холму. Одначе свято випало надсподівано гарно, хоча падав дощ і село переконалось з жалем, до чого змагають ці »темні сили«. Але надійде швидко час, коли старші та молодь села не дадуться звести на манівці та випалять »бурян« з корінням, щоб очистити українську ниву від усякого хабаззя.

Одначе не зважаючи на згадані перешкоди, праця в селі йде поступенно вперед. Заходом учителів та свідоміших селян відновлено т-во »Рідну Хату«, яку закрили ляхи ще в 1926 р. Головою »Рідної Хати« вибрано Івана Пньовського, заступником голови Івана Шура, секретарем Федора Сімінського. Крім цього до виділу ввійшли ще й інші свідоміші громадяни. На зборах рішено передплачувати »Краківські Вісті«, »Наступ« та сільсько-господарський часопис, що появиться по жнивах. Відновлено й урухомлено також бібліотеку для членів »Рідної Хати«. При »Рідній Хаті« істнує аматорський гурток, що гарно розвивається. Дня 12. травня ц. р. цей гурток відограв песу зі стрілецького життя п. н. »Їхав стрілець на війноньку«, що випала доволі гарно. Заходом управи школи та »Рідної Хати« відбулася 23. травня ц. р. святочна академія в честь сл. п. Євгена Коновальця. Другі роковини траґічної смерти відсвяткували спільно разом чотири українські школи: Бозок, Вільхівець, Святиця та Могильниця. Вже раннім ранком зароївся шкільний майдан від святочно прибраної дітвори. Прегарна травнева погода сприяла цьому. В означеній порі діти пішли парами під проводом учителів до церкви на панахиду. В год. 12.13 серед гомону дзвонів почалась панахида, яку відслужив о. прот. Пилип Середа. По панахиді діти відспівали »Боже Великий« і вернулися до »кооперативного дому«, де відбулась академія. Саля була гарно прикрашена зеленю. На головній стіні висів портрет сл. п. Є. Коновальця ввесь у квітах. Академія почалась піснею »О Україно«, яку діти відспівали разом. З черги учитель з Вільхівця Богдан Стефанишин виголосив відповідне вступне слово. Далі йшли декламації дітвори. Всі діти з поодиноких сіл вивязалися якнайкраще зі своїх роль. Серце радувалось, дивлючись на дітвору, що щебетала рідною мовою, яку ще недавно забороняли і висміювали польські посіпаки. Присутні матері і батьки зі сльозами в очах гляділи на духове відродження своїх дітей. Вони переконалися не вперше, що може дати дитині своя рідна українська школа. Вкінці діти відспівали ще пісню »Світить місяць«. Академія скінчилась відспіванням національного гимну.

—о—

ЖИТТЯ В ПЕРЕВІРСЬКУ.

На полудневий схід від Томашева Любл., ледви 3 км. від теперішнього совітсько-німецького кордону, лежить оповите горами Розточчя село Перевірськ. І тут польська сваволя залишила по собі сумні наслідки, між іншим зруйновану церкву. Одначе з упадком »моцарства« знайшовся гурт громадян, які попросили Український Повітовий Комітет у Томашеві Любл. свого учителя. І дійсно в початках листопада минулого року прибув до села молоденький, але працьовитий і енерґійний учитель Володимир Евстахевич. І так у короткому часі при допомозі німців удалось йому усунути зі села польських учителів і у школі почала гомоніти українська мова та пісня. Праці було багато, бо ж сам він мусів учити за трьох (раніш було аж 3 польських учителів), а крім того мусів вести ще культурно-освітню працю. І так шкільна дітвора уладила на Різдво концерт українських колядок і пісень, з деклямаціями і промовою учителя про історію Холмської Землі. Дальше шкільна дітвора дала 2 вистави п. н. »Нема світла в хаті« і »Княжі наслідники«. Знову в місяці березні шкільна дітвора дала концерт у честь Ґенія України Т. Шевченка з багатьома деклямаціями і промовою учителя про життя, творчість і значіння Шевченка для українського народу.

Позашкільна молодь гуртується тепер у відділі юнацтва. Молодь уладила 2 вистави: першу »Украдене щастя«, другу »Мати-Наймичка« у провідну неділю. Далі учитель подбав про бібліотеку, з якої користає і шкільна і позашкільна молодь.

Місцева кооператива ще у грудні минулого року відбула свої загальні збори, на яких рішено вступити в члени Повітового Союзу Українських Кооператив у Томашеві Любл. Крім того наше село вшанувало память борців за волю України у перший день Зелених Свят. Службу Божу з відповідною до хвилини проповіддю відправив о. Данилевич. Опісля пішов похід на місцевий цвинтар, де відділ юнацтва висипав гарну могилу з березовим хрестом і терневим вінком. На цвинтарі, по відправі панахиди, присутні вислухали палких промов місцевого учителя та учителя з Кургань і місцевого громадянина Степана Кузири. Відповідну деклямацію виголосила Марія Карнак. Свято закінчено піснями: »Боже Великий« та »Не пора«.

—о—

ПРАЦЯ В СЕЛІ ДУБРІВКА.

Дня 30. березня ц. р. відбувся в Дубрівці біля Ніска концерт у честь Т. Шевченка. Вступне слово виголосив господар Міля про значіння Т. Шевченка для українського народу. На дальшу програму склалися пісні і деклямації, здебільша дітей від 6-ох років. Концерт залишив дуже миле враження тим більше, що концерт відбувся вперше в селі. Уладженням концерту занявся о. Теофіль Гурко.

Гарний християнський звичай спільної просфори (свяченого), що принявся в наших товариствах, поволеньки здобуває право громадянства і по цей бік Сяну та Буга. Дня 19. травня ц. р. відбулося спільне свячене в Дубрівці під голим небом. На просфору приїхала наша інтеліґенція з Ніска і з Рудника інж. Зубалі. Гості засіли до спільного стола разом із селянами та трьома священиками, обеднані у велику родину. О. Теофіль Гурко посвятив просфору, після чого о. Р. Павлик у короткій промові привитав приявних і побажав усім витревалости до дальшої праці під опікунчими крилами Церкви. З черги всі обділилися свяченим. За чаєм почалася дружня гутірка, яку від часу до часу перeривали промовці та пісні. Від робітників зі Сталевої Волі промовляв Михайло Подолян. У своїй промові просив приявних причинитися добровільними датками на »Буквар« для наших найменших. Дальше промовляв Ольбрехт Трифон, а п. Міля відспівав з хором декілька пісень. Треба признати, що п. Міля поклав багато праці в цьому святі. Відспіванням національного гимну скінчилося це миле свято, в якому взяло участь 220 душ. По свяченому всі поспішили на виставу »Бабські забобони« і »Свідки«, що її прегарно відограли молоді актори Дубрівки. Технічним виконанням вистав занявся Ольбрахт Трифон.

—о—

З ОРҐАНІЗАЦІЙНОГО ЖИТТЯ КРИНИЦІ.

Дня 28. червня ц. р. в салі старого живця у Криниці відбулася нарада представників громадянства Новосандеччини. На порядку нарад були орґанізаційні справи і допомогової акції в повіті. Нараду відкрив голова Допомогового Комітету о. Кузьма. Від Українського Центрального Комітету у Кракові промовляв інж. Бойдуник, який зреферував коротко статут та напрямні праці Допомогового Комітету. По рефераті відбулася коротка дискусія чи пак громадяни висловлювали свої побажання до Українського Центрального Комітету. На нараді були представники німецької влади. Нараду замкнено відспіванням національного гимну.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

ЛИПЕНЬ.

9. Вівторок — Давида
10. Середа — Самсона

ВАКАЦІЙНІ КУРСИ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ, що їх організувало т-во »Взаїмна Поміч Українського Вчительства« в Ярославі, не відбудуться. — УПРАВА Т-ВА.

У ДРУГІ РОКОВИНИ смерти бл. п. начального вожда УГА. ген. М. Тарнавського відбулося в суботу 29. червня ц. р. в люблинській гр.-кат. церкві поминальне богослуження. Зворушливу проповідь виголосив о. С. Юник.

СПРАВА РОБІТНИЧИХ ТРАНСПОРТІВ ДО НІМЕЧЧИНИ. В четвер 11. липня ц. р. відходить черговий транспорт 100 осіб до фабрики Сіменса у Берліні. У цьому транспорті можуть їхати тільки мужчини. Кошти доїзду до Кракова обіцяла фірма покрити за предложенням доказу (білету, якого на стації не віддавати). Цю справу полагоджують на місці праці. Дня 15. липня ц. р. в понеділок відійде транспорт 35 людей до північно-німецької гути у Бремені, теж тільки мужчин. — Щоб вписатися до транспорту не треба ніяких формальностей, а тільки приїхати найпізніше день перед відїздом. Усі листовні зголошення прийнято до відома й в цій справі не відповідаємо листами. Обі фірми в Берліні й Бремені приймають тільки українців і поводяться з ними так, як з німцями і тому в цих фірмах умовини праці догідні. Ті, що хочуть їхати до цих фірм з терену Німеччини, можуть старатися про дозвіл в тих арбайтсамтах, до яких належать місцевості хвилевого їхнього побуту. Чи будуть ще які транспорти до цих фірм — покищо невідомо. — Краків, 6. липня 1940. — За Комітет: Іван Дубас в з. реф. праці; За Арбайтсамт, Краків: М. В. Дольницький, урядовець.

— ВІДОМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР під орудою В. Божика концертував 26. червня ц. р. вже утрете в Люблині та в українських селах біля Люблина (в селі Дратові). Українська пісня в мистецькому виконанні підбадьорила наших селян. Крім того з нагоди імянин люблинського губернатора Цернера Український Національний Хор В. Божика, запрошений до дому губернатора, відспівав низку українських пісень для гостей.

— НАПАД НА ГР.-КАТ. ПРИХОДСТВО. Дня 1. червня ц. р. в першій годині в ночі напали бандити на гр.-кат. приходство в Дубрівці біля Ніска. Як лише бандити дісталися до сіней — вийшов тихцем напроти них о. Теофіль Гурко. На крик »Стій!« бандит стрілив до нього з кріса, але — на щастя — куля хибила і перейшла крізь сінник ліжка, де спав о. Дмитришин Степан. Другий стріл з револьвера до о. Павлика Р. теж на щастя хибив. На алярм дзвонів бандити утекли. У дверях і стінах приходства залишилися тільки діри від куль. Рятунок свойого життя всі три священики приписують чудотворній іконі Богоматері в Дубрівці. Тло нападу мало мабуть політичний підклад.

— СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ. В 59-ому числі »Кр. Вістей« в новинці про допомогу т-ва »Пакс Романа« видруковано помилково, що допомоги призначені передусім для членів колишнього українського католицького студентського т-ва »Основа«, а має бути »ОБНОВА«.

Короткі вістки

= МІЖ УТІКАЧАМИ З ФРАНЦІЇ й АНГЛІЙЦЯМИ дійшло в Портсмавт до бійки, очевидно з приводу нападу англійських кораблів на французьку фльоту в Орані.

= ФРАНЦУЗАМ не вільно боротися проти Німеччини та Італії. Французький уряд підкреслює, що ті, які виступатимуть проти цієї постанови, будуть карані довголітньою вязницею або карою смерти.

= ВИСЕЛЮЮТЬ ШКІЛЬНИХ ДІТЕЙ. З Більбао повідомляють, що англійці почали виселювати своїх шкільних дітей до Канади. Розуміється, що в першу чергу дітей найбагатіших батьків.

= РОВИ ДОВКРУГИ ЛЬОНДОНУ. Надійшли вісті, що зовсім ненадійно англійських уряд приказав покликати цивільне населення, в тому і жінок, щоб копали рови довкруги Льондону.

= ПЕРЕД ВИСТАВОВИМ англійським павільоном у Ню-Йорку вибухла бомба, яку підложили невідомі спричинники. Кілька осіб згинуло, а багато є ранених.

= АГЕНЦІЯ »СТЕФАНІ« повідомляє, що в Англії поводяться дуже жорстоко з італійцями, що там мешкають. Арештовано усіх італійців, навіть священиків і монахинь. Їх вивезено до таборів відокремлення.

= ЯК ПОВІДОМЛЯЮТЬ з Касаблянки, французька прибережна артилерія обстрілювала англійський контрторпедовець, який встиг утекти.

= З ІРУНУ надійшли вісті, що на водах поблизу Ірляндії затоплено грецький корабель, що плив до Панамського Каналу.

Червно — Переспа — Турковичі

Перед відїздом до таборів

Червно — Переспа — Турковичі!!?? — чуєте гомонить між собою юнацтво. На вулиці, на площі, — всюди. Що це!?

Це ж до табору ладяться; а Червно — Переспа і Турковичі це три історичні місцевості, свідки нашого давнього і славного минулого.

Цього року там будуть приміщені випочинкові табори юнацтва. Отже не диво, що юнацтво говорить про ці місцевості, обговорює їх історію, пізнає матеріяли до їх минулого та хвилюється сподіваними вислідами розкопок, що їх вестиме в таборі проф. д-р Чикаленко.

Червно — червенські городи, цеж хіба нікому не чужі назви. Це ж назви, про які згадують найстарші наші літописи з X. століття.

Червно (Чермно), це тепер скромна оселя. Але на схід від неї над Гучвою, на широкій долині, пишаються могутні вали величезного городища, давнього города Червеня, осередка надбужанської землі.

Ще більше на схід, на узгірю за Гучвою, пишається на тлі лісу славний турковицький манастир, свідок польського варварства і нелюдських знущань над православними. Ще й сьогодні частину манастиря займає польська захоронка, якої вихованки, дорослі мужчини, дальше штучно піддержують польщину Туркович.

Та даремний їх труд. — Там приїзджає наше юнацтво — цвіт і надія народу. Там на цих могутніх валах старого города Червеня запустять вони глибоко в українську землю — минувшину корінь свого національного „я". Там вони вслухуватимуться як дудніти́муть тисячелітні вали під їх молодечим маршом, там душа їх вичує колишню славу наших предків — князів, там вони запалають завзяттям і черствістю духа давніх княжих лицарів.

Не диво, що так завзято готовляться до табору.

—o—

Нові книжки.

ЦІННА КНИЖКА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА

Іван Герасимович: ПРАЦЯ УЧИТЕЛЯ В ШКОЛІ. Методичні завваги до навчання в народніх школах. Накладом »Українського Видавництва«, Краків 1940, стор. 163.

Як тільки в теперішній війні на західніх окраїнах наших земель заблисла зоря свобідного життя, український народ взявся чимшвидше в першій мірі до відновлення свого рідного шкільництва. Всюди, де лише било щире українське серце на землях Лемківщини, Засяння, Холмщини чи Підляшшя, повстають по містах і селах українські школи, всюди народ для своєї рідної школи домагається свого рідного по крові і душі учителя. Голодні і без одіння, овіяні лише палкою любовю до »меншого брата« рванулися до праці молоді учителі.

Про найнеобхідніші підручники для українських шкіл подбало »Українське Видавництво« у Кракові. З доручення »Українського Видавництва« написав наш довголітній практик і знавець шкільництва Іван Герасимович фахову книжку п. з. »Праця учителя в школі. Методичні завваги до навчання в народніх школах«. Невелика це книжка, бо всього 10 аркушів друку, але багата змістом, писана з великою любовю до рідної школи і з гарячим побажанням допомогти передусім нашим молодим учителям, що мусять нераз мозолитися над справами, які давно розвязала педагогічна наука.

Книжка складається з двох частин і додатку: Перша частина обіймає загальні методичні завваги, друга обіймає спеціяльну методику навчання української мови, німецької мови, історії, географії, природи, рахунків і геометрії, рисунків, практичних занять, співу, руханки й фізичного виховання і вкінці навчання кооперації в народній школі. В додатковій, третій частині автор обговорив справи тісно звязані зі шкільництвом, а саме: учнівських самоуправ, батьківських кружків, (комітетів) і бурс.

Це підручник, якого досі ні українська школа, ні українське вчительство ще не мали. Знайде в ній учительство дуже цінні вказівки, як вести в народній школі працю з кожним предметом. Особливо цінні вказівки при навчанні української і німецької мови, а також науки рахунків і геометрії, бо й ці предмети з природи речі в підручнику найосновніше оброблені.

Для приміру подаємо, що вказівки до навчання української мови розділив автор на такі частини: Початки навчання української мови, методи читання і писання як: з псалтиря, силябізування, звукові метода, звуково-письменна метода, фономімічна метода, образкова метода, складова метода, метода на підставі рухомої азбуки, на чім та як писати. Читання: статаричне, курсоричне, замилування до книжки, лектура. Як переробляти різні уступи читанок? Загальні завваги, уступи етичного змісту, уступи гумористичного змісту, історичні оповідання, описи подорожей і пригод, вірші. Граматика. Письменні вправи: переписування, писання з памяти, диктати, самостійні задачі, поправа задач.Стільки з методики української мови, а в подібний спосіб оброблена методика й усіх інших предметів.

Якщо прочитаєш це все, то аж дивно стає, як вдалося авторові в такому розмірно малому обємі книжки точно змістити так багато цінного матеріялу!

Що правда — не найде в ній учитель готових зразкових лекцій. Одначе я вважаю це не як недостачу, але навпаки як дуже додатну сторінку книжки, бо т. зв. показові лекції до деякої міри спутували б ініціятиву вчителя, а так на основі вичерпних загальних завваг, поміщених у книжці, буде вчительство приневолене самостійно, індивідуально, після власної думки і потреб своєї школи укладати лекції, які в цей спосіб стануть творчим ділом кожного вчителя зокрема, а не ремісничим шабльоном. Якщо колись фаховій пресі треба буде помістити зразки лекцій, то я радив би містити радше звідомлення чи протоколи з уже відбутих лекцій, ніж з шабльонів. Очевидно такі лекції укладатимуть на основі відомостей, добутих з нашого підручника, а тоді будемо могли оцінити, чи учительство подані там відомості і вказівки як слід перестудіювало й використало. Дискусія на конференціях та у фаховій пресі в цьому напрямі дасть нам дуже багато цінного матеріялу, який будемо використовувати для добра української школи.

Цю дуже цінну книжку гаряче поручаємо українському вчительству, поручаємо її так гаряче, як щиро з якою любовю написав її шановний автор для добра української школи і для помочи українському вчительству в його важкій і корисній праці. Велике замилування і знання справи віє з кожної сторінки цієї книжки і віримо, що цим замилуванням і цією любовю до виховного діла захопиться також наше, особливо ж молодше, українське вчительство та цією любовю захопить душі українських дітей, молоді й українських батьків по всіх містах, селах і присілках, де досі наше слово не мало доступу.

Таким щирими побажаннями випроваджуємо у світ наш перший в українській мові методичний підручник для народніх шкіл, який повинен обовязково найтися в кожній шкільній бібліотеці і в руках кожного українського вчителя.

І. Лобай.

—o—

ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

ГАРНА КНИЖЕЧКА ДЛЯ МОЛОДІ.

Т. Шевченко: КОБЗАР ДЛЯ ДІТЕЙ. Зредагував П. І. Вид. »Наша Майбутність«, Ярослав 1940, 16°, 64 стор., 6 ілюстр. Мистецька окладинка С. Г.

Це радісне й корисне явище, що побіч »Кобзаря« для старших (накладом Укр. В-ва у Кракові) появився ще й »Кобзар« для дітей. Про значіння Шевченкових пісень хіба нічого й казати. Це вже загально відома й признана правда. Вистане тільки згадати, що »Кобзар« появився, а він певне знайдеться в кожній українській хаті, в руках кожної української дитини (ціна аж за низька — 1.— зол.). За основу для редакції послужило 3-те видання дитячого »Кобзаря« Українського Педагогічного Т-ва з 1921 р. з тим, що його значно перероблено, доповнено і достосовано до сучасної хвилини. Одні вірші з дитячого життя поета, підходять для психіки дітей, інші — гарні пластичні картини, справді клясичні поетичні образки — перлини поезії (»Садок вишневий«, »Село«, »Смерть-Косар«, »Зоря« та ін.), далі дидактичні »Учітеся«, »Обніміте«, »Любіть її«, Схаменіться« тощо), декілька віршів з релігійними мотивами, й врешті поезії з історичними та з національними мотивами, що розбуджують любов до рідної бувальщини і сучасности.

До книжечки додано 112 пояснень. Мова передмови та пояснень перероблена, доступна і виправлена згідно з новим правописом. Взагалі у зредагуванні помітна вправна і досвідна рука. Коректа дбайлива. Редакція, видно, щадила місце, щоб усе змістилось таки на 64 сторінках.

Гарного вигляду надають книжечці ілюстрації і мистецька окладинка С. Г-ого, в якій мистець зложив важніші символи для Шевченкової творчости в одну гармонійну цілість.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Ґенерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem". Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher. 102-79